

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Філософія науки»

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософія науки
Статус дисципліни	нормативна
Рівень вищої освіти, форма навчання	третій (освітньо-науковий), денна і вечірня форми
Освітньо-наукова програма	Професійна освіта
Спеціальність	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Рік навчання, семестр	1-й рік (1-2-й семестр)
Мова викладання	українська
Викладач	Логвиненко Вікторія Михайлівна, к. філос. н., доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
E-mail	v.logvynenko@ldubgd.edu.ua
Сторінка курсу в ВУ	http://virt.ldubgd.edu.ua/enrol/index.php?id=3043
Консультації	Згідно з розкладом консультацій кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук

2. Анотація до курсу

Наука – складний феномен, що потребує свого осмислення. Ця мета постала перед таким напрямом сучасної філософії, як філософія науки. Предметна сфера філософії охоплює як природу, соціум, людину, так і знання про них, зокрема наукові. Філософія розглядає найістотніші вияви науки як багатоаспектного феномену, як діяльність, що здійснюється завдяки сукупності практик. Відповідно, філософія науки осмислює науку як сферу дослідницької та соціопрактичної діяльності, як практику наукового експерименту.

Предметом філософії науки є загальні закономірності і тенденції наукового пізнання, як особливої діяльності по творенню нових наукових знань, взятих у їх історичному розвитку і розглядуваних у історично змінному соціокультурному контексті.

3. Мета і завдання курсу

3.1. Метою освітнього компоненту «Філософія науки» є осмислення логіки розвитку наукового знання, невід'ємною частиною якого є філософія науки, розуміння багатоваріантності шляхів наукового поступу людства та ознайомлення із системою методів наукового дослідження з

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

врахуванням його складної міжгалузевої специфіки та їх використання у процесі підготовки та захисту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

3.2. Завдання:

- формування знань про природу наукового світогляду, понятійний апарат методології науки;
- розкриття найактуальніших положень, змісту і суті наукових досліджень;
- формування вмінь самостійно здобувати і застосовувати знання та формування культури наукового мислення;
- розгляд та аналіз напрацьованої у процесі розвитку філософської думки системи методів наукового дослідження та у оволодінні основними філософськими та загальнонауковими методами дослідження;
- розвиток науково-дослідницької культури науковця.

3.3. Компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу й критичного осмислення сучасних наукових досягнень у предметній області професійної освіти в категоріально-концептуальному вимірі, застосування науково-понятійного апарату, готовність ініціювати, планувати, виконувати й управляти (автономно та в команді) дослідницькими проектами на основі системного наукового світогляду, цілісних знань із філософії та методології науки, ціннісних орієнтирів і загального культурного кругозору.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- ФК01. Володіння сучасним категоріальним апаратом, методологією, методикою, комплексом методів і технологій науково-педагогічного дослідження, зокрема з використанням ІКТ.

3.4. Програмні результати навчання:

- ПР01. Демонструвати глибоке знання та розуміння філософсько-методологічних засад наукового знання, загальних проблеми пізнання, філософсько-педагогічних концепцій, особливостей наукової творчості, історичних і теоретико-методологічних засад організації наукової діяльності, методології та методів організації та проведення наукових досліджень, що дають змогу переосмислювати і поглиблювати педагогічну науку та освітні концепції.
- ПР15. Усвідомлювати необхідність навчання та самовдосконалення впродовж усієї життєдіяльності задля поглиблення набутих і здобуття нових компетентностей, формування цілісного світогляду, виявляти і розвивати індивідуальні творчі якості, планувати і вирішувати завдання власного професійного, наукового й особистісного розвитку, підтримання та підвищення іміджу сучасного науково-педагогічного працівника, становлення власної професійної позиції.

4. Формат і обсяг курсу

Формат курсу	Навчальний матеріал освітнього компонента структурований, містить вісім тем, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами, засвоєння яких передбачає проведення двох контрольних робіт та аналіз результатів їх виконання. В процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати ситуативні завдання.
Обсяг дисципліни:	3 кредити / 90 академічних годин, з яких: лекцій – 16 годин, практичних – 16 годин, самостійної роботи – 58 годин.
Форми навчання	лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у поза аудиторний час з подальшою їх перевіркою на практичних заняттях).

5. Тематика та зміст курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
	усього	у тому числі			
		л	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
3-й семестр					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКИ					
Тема 1.1. Логіка формування та розвитку наукового знання	12	2	2		8
Тема 1.2. Рівні та методи наукового дослідження	12	2	2		8
Тема 1.3. Наукові картини світу	12	2	2		8
Тема 1.4. Наука та цінності техногенної цивілізації	12	2	2		8
4-й семестр					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ					
Тема 2.1. Динаміка наукового прогресу	12	2	2		8
Тема 2.2. Сучасні методологічні концепції	12	2	2		8
Тема 2.3. Наукові традиції і наукові революції	9	2	2		5
Тема 2.4. Наука в сучасному світі: стан і перспективи розвитку	9	2	2		5
Усього годин за семестр	90	16	16		58
Усього годин	90	16	16		58

5.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. **ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКИ**

Тема 1.1. Логіка формування та розвитку наукового знання

Наука як особлива діяльність людини. Знання і здогад, знання і віра. Априорне та апостеріорне знання. Емпіричне й теоретичне знання, знання явне і неявне. Раціональне й нераціональне знання. Обґрунтоване й необґрунтоване. Знання описове, пояснювальне й прогностичне. Основні характеристики наукового знання. Форми розвитку наукового знання. Значення теорії в системі наукового знання.

Тема 1.2. Рівні та методи наукового дослідження

Досвід та експеримент як основні способи здобуття знань на емпіричному рівні, їх позитивні та негативні сторони. Теоретичний рівень, абстрактне мислення як форма пізнавальної діяльності та засіб отримання нового знання. Відмінності між пізнавальними функціями емпіричного та теоретичного рівня. Методи емпіричного рівня – спостереження, опис, вимірювання, експеримент, індуктивне узагальнення. Методи теоретичного рівня – аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, ідеалізація, моделювання, абстрагування, екстраполяція, дедукція та ін.

Тема 1.3. Наукові картини світу

Наукові картини світу: класична, некласична, постнекласична. Класичне розуміння Всесвіту. Поняття «механістична картина світу». Синергетика і її значення в сучасній картині світу. Особливості сучасної картини світу. Роль людини в сучасній картині світу. Формування індивідуальної картини світу.

Тема 1.4. Наука та цінності техногенної цивілізації

Наука: шлях від традиційної до техногенної цивілізації. Техногенна цивілізація: наука як засіб перетворення світу. Науково-технічні досягнення як надбання усіх країн і народів. Досягнення науки й техніки які змінили і світ, і людину. Технологія як найцінніший продукт науки. Майбутнє техногенної цивілізації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ

Тема 2.1. Динаміка наукового прогресу

Становлення методології наукового дослідження у Новий час. Обмеженість індуктивної та дедуктивної методологічних моделей з позицій розвитку сучасної науки. Методологічні концепції розвитку науки новітньої епохи. Специфіка індуктивістської моделі зростання наукового знання. Сутність методології конвенціоналізму. Принципи верифікації та фальсифікації наукового знання. Змістовне навантаження має концепція «третього світу» К. Поппера. Зміст і значення методології науково-дослідних програм, сформульованої І. Лакатосом

Тема 2.2. Сучасні методологічні концепції

Особливості сучасної методології, її основні функції. Концепція як ключовий елемент методології. Відмінність парадигми й методології. Парадигма – конкретна форма реалізації методології. Природничо-наукові методології пізнання – позитивізм і прагматизм. Спрямованість прагматизму на практичну діяльність. Методологія структурно-функціонального аналізу. Соціально-орієнтовані методології: феноменологія, методології психоаналізу, герменевтика. Методологія комунікативної раціональності

Тема 2.3. Наукові традиції і наукові революції

Наукова картина світу та розвиток наукового знання. Наукові традиції та наукові революції. Основні моделі розвитку науки: кумулятивізм, антикумулятивізм, діалектико-матеріалістична модель, еволюційна епістемологія, постпозитивістські концепції. Концепція зростання знання К. Поппера. Концепція зміни парадигм Т. Куна. Науково-дослідна програма І. Лакатоса. Еволюційна модель С. Тулміна. Методологічний анархізм П. Фейєрбенда

Тема 2.4. Наука в сучасному світі: стан і перспективи розвитку

Наука як соціальний інститут: виникнення та розвиток. Наукова школа як основний тип наукового співтовариства. Комунікаційні механізми становлення наукової спеціальності (дисципліни) на різних етапах. Принципи сцієнтизму та антисцієнтизму. Наука і держава: основні проблеми відносин. Взаємодія між наукою та державою на сучасному етапі.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

6. Завдання для самостійного опрацювання

З метою закріплення отриманих практичних навиків, здобувачі освіти виконують індивідуальні завдання, які отримують в кінці практичного заняття. Практичні завдання відображені у електронному освітньому середовищі «Віртуальний університет». Перевірка правильності виконання практичних завдань проводиться на наступному практичному занятті.

7. Методи навчання

Основні форми організації навчання: лекції, практичні заняття із поточним контролем виконання індивідуальних завдань та проведенням тематичних контрольних робіт, консультації. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- лекції – словесні та наочні методи навчання із елементами мозкового штурму;
- практичні завдання – частково-пошуковий метод навчання (певні елементи матеріалу відомі, решта здобувачі набувають самостійно виконуючи завдання, розв'язуючи задачі тощо);
- консультації – словесний та дискусійний методи.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Комп'ютери на базі процесорів Intel Pentium Gold G5400, компоненти програмного забезпечення MS Office 365 (Teams, PowerPoint, Word, Excel, Maple), електронне освітнє середовище "Віртуальний університет"(на базі платформи Moodle).

9. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_ldu_bzhd_nova_redakciya_10.2020.pdf та «Положення про організацію освітнього процесу у докторантурі, ад'юнктурі Львівського державного університету безпеки життєдіяльності» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_u_doktoranturi_adyunkturi_ldubzhd.pdf, а також «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya.pdf.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться у формі тестування та виконання практичних завдань. Оцінювання результатів поточного контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються викладачем при виставленні підсумкової оцінки за екзамен.

Вид робіт	Формат проведення та критерії оцінювання
Контрольна (модульна) робота	Курсом передбачено виконання та захист двох контрольних робіт. Типові завдання та критерії оцінювання наведені у електронному курсі «Віртуального університету». За виконання контрольної роботи можна отримати до 5 балів
Робота на практичному занятті; самостійна робота	Оцінювання здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД». За роботу на практичних заняттях можна отримати до 20 балів.

Підсумковий контроль

Семестровий контроль проводиться у формі **екзамену**. Допуск до семестрового контролю здійснюється за умови виконання здобувачем двох контрольних робіт.

Екзамен (**максимально 70 балів**) складається із двох компонентів: тестування у електронному освітньому середовищі «Віртуальний університет» (максимум 30 балів) та розгорнутої відповіді на два теоретичних питання по 20 балів кожна, які оцінюються:

- 20 балів – здобувач дав повну правильну відповідь на питання.
- 15 балів – здобувач цілком правильно відповів на питання, але були певні неточності.
- 10 – здобувач неповністю відповів на поставлене питання.
- 5 - здобувач дав неповну відповідь, допускав помилки.

Підсумкова семестрова оцінка обчислюється як сума балів поточного та підсумкового контролю за 100-бальною шкалою і переводяться в національну (чотирибальну) шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», для заліків – «зараховано», «не зараховано»).

Підсумкові оцінки виставляються та вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати) здобувача в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, поданих у наступній таблиці.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
91-100	A	відмінно	зараховано
81-90	B	добре	
71-80	C	задовільно	
61-70	D		
51-60	E	незадовільно	не зараховано
36-50	FX		
0-35	F		

10. Політика курсу

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Кодекс академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_ta_korpo.pdf

Академічні очікування від здобувачів – своєчасне виконання завдань, передбачених силабусом дисципліни; обов'язкове відвідування та виконання практичних занять і завдань самостійної роботи.

Політика щодо термінів виконання завдань та ліквідації академічної заборгованості: терміни виконання завдань вказуються у електронному курсі «Віртуального університету». Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до дня проведення підсумкового контролю (відповідно до розкладу).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють Perezдачу в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два етапи:

заборгованість із поточного контролю;

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

заборгованість із підсумкового контролю.

Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом проходження тестових завдань та виконання контрольних робіт згідно із тематичним планом курсу. Ліквідація заборгованості з підсумкового контролю організовується в форматі перездачі екзамену.

Дотримання принципів академічної доброчесності: роботи (завдання) виконуються здобувачами самостійно, ідеї та ініціативи інших авторів використовуються лише при належно оформленому цитуванні.

Поведінка в аудиторії – неприпустимо запізнення та користування телефоном на заняттях, за винятком виконання громіздких обчислень та використанні додаткових програм в освітніх цілях; повага до думки інших колег; дотримання норм культури мовлення та ін.

11. Рекомендована література

11.1. Основна:

1. **Кравчук Л. В.** Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник / Л. В. Кравчук, Т. Б. Кадобний, Л. О. Кравчук. – Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. – 271 с.
2. **Петрук Н. К.** Філософія науки : навч. посіб. / Петрук Н. К., Гапченко О. В., Левченко А. В. – Хмельницький : ХНУ, 2018. – 271 с.
3. **Сіверс В. А.** Філософія науки : навч. посіб. Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. - Київ : Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2017. - 147 с
4. **Філософія науки** : підручник / [І. С. Добронравова та ін. ; за ред. І. С. Добронравової] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Київський університет, 2018. – 255 с.

11.2. Додаткова:

1. **Васянович Г.,** Логвиненко В. Методологія досліджень проблем професійної освіти на сучасному етапі її розвитку: контексти філософського структуралізму Професійне навчання на виробництві: зб. наук. пр. Ізмаїл: Вид-во Дунайський інститут НУ «Одеська морська академія», 2020. С. 59-72.
2. **Етичний кодекс ученого України** / НАН України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09/conv?lang=ru#Text>
3. **Логвиненко В.М.** Філософія. Навчально-методичний посібник для ад'юнктів, аспірантів та здобувачів / Логвиненко В., Фльорко М. – Львів : ЛДУ БЖД, 2012. – 228 с.
4. **Філософія науки:** підручник /О. П. Сидоренко, С. С. Корлюк, О. А. Коваленко, Т. В. Розова [та ін.]; за ред. О. П. Сидоренка – Одеса, 2020. – 230 с.
5. **Філософія науки.** Етика та методологія наукового дослідження : навч.- метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of Philosophy» (PhD) / І. Г. Утюж [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. – 76 с
6. **Філософія освіти і науки** : [навч. посіб.] / І. С. Алексейчук [та ін.] ; [відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий] ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України [та ін.]. – Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І. , 2019. – 365 с.
7. **Dicken P.** Getting Science Wrong: Why the Philosophy of Science Matters. London: Bloomsbury, 2019. 202 p.

11.3. Інформаційні ресурси:

1. **Віртуальний університет ЛДУ БЖД** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://virt.ldubgd.edu.ua/>
2. **Електронний репозитарій ЛДУ БЖД** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sci.ldubgd.edu.ua/>
3. **Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

Розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук,
протокол від «29» серпня 2022 р., № 1.

РОЗРОБНИК

Доцент кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук,
кандидат філософських наук, доцент

Вікторія ЛОГВИНЕНКО

«29» серпня 2022 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук,
доктор педагогічних наук, доцент

Андрій ЦЮПРИК

«29» серпня 2022 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Професійна освіта»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Андрій ЛИТВИН

«31» серпня 2022 р.

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника навчально-наукового
інституту психології та соціального захисту

Ірина БАБІЙ

«31» серпня 2022 р.

Дата актуалізації*					
Підпис					
Ім'я, прізвище завідувача кафедри					